

Answer to the President

But in his weekly report justice was to be made, app-
licable to the end of the office. Was not to be met at
with down? My report was up to the end of the year
from the 1st of January. In October office was held by
Tongue till the 1st of April, and kept down from the
same time. Director James Bond, was in letter. He has
seen through any to name, and then information sent up.

7101

ACHTERGROND ACTIE WESTERLING. FA 1093/19

Een van de naaste medewerkers van Westerling, wiens naam om security-redenen niet genoemd zal worden, vertelde mij dd. 2 Februari het navolgende :

In Indonesische kringen heerste een zeer grote onrust over de ontwikkeling van de R.I.S., zodra de soevereiniteit zou zijn overgedragen. Men voelde, dat een gunstige ontwikkeling slechts in de weg gestaan werd door de diehrams, i.c. de T.N.I. Men wist ook, dat het opruimen van deze hinderpaal niet langs democratische weg mogelijk zou zijn; aangezien geweld slechts met geweld bestreden zou kunnen worden. Men heeft toen gezocht naar een instrument om deze hinderpaal rigoureuus uit de weg te ruimen.

De Lt.-Kol. Soegondo alias van Mansfelt en de Kol. Soeria Santoso hadden reeds contact met Westerling. Men vond hem bereid een gewapende groep te formeren, die in staat zou zijn de T.N.I. grondig te elimineren. Westerling vond medestanders in de Pasoendan, speciaal de familie Viranatakoesoema en de Islamitische groeperingen, n.l. P.S.S.I. en Daroel Islam. Het bleek n.l., dat de ideeën van Westerling samengingen met deze Islamitische oppositie.

Het doel is dus de T.N.I. volkomen te elimineren, met uitzondering van de constructief denkende elementen, om alsdan deze hinderpaal uit de weg geruimd hebbende de R.I.S. van de grond af aan op te bouwen. Het idee is dus om de Nederlanders in oude functies te herstellen, met de hoofdtak Indonesiërs grondig op te leiden, zodat zij berekend zijn om een rechtsstaat te kunnen besturen.

Inmiddels zagen enkele R.I.S.-Ministers met schrik de activiteiten van de T.N.I. Zij sloten zich aan en steunden achter de schermen Westerling. Informant noemde mij: Sultan Hamid II, Anak Agoeng Gde Agoeng, Dr. Soepar-mo, Ir. Djoeanda.

Inmiddels breidde de aanhang van Westerling zich uit. Hij had de gelukkige greep gedaan naar de naam "Ratoe Adil", een naam, die onder de Indonesiërs een mystieke klank heeft. Hij kreeg contact met de Lt.-Kol. van de T.N.I.

Warouw, commandant van de 16e brigade T.N.I. in Oost Java. Merkwaardigerwijze is deze 16e brigade onder leiding van Warouw Tan Malakka-aanhanger. In deze groep Warouw zitten vele inwoners van de Negara Ind.Timoer, gedeserteerde K.N.I.L.-militairen en ondernemingswachters. Zegsman schatte de totale sterkte in West-Java, verspreid over politiedetachementen, ondernemingswachten, Pasoendan bataljons, K.N.I.L.-troepen, Daroel Islam en T.N.I. op 67.000 man, waarvan in groot-Batavia 11.000 man aanwezig zou zijn. De wapens voor deze groep liggen in wapendumps (waarvan een door verraad aan de T.N.I. ontdekt werd op de Kramatlaan no.20).

Het plan van Westerling was om op 3 Februari, de datum waarop Soekarno uit New Delhi op Kamajoran zou arriveren, deze te arresteren als algemeen sein voor een massale vernietiging van de T.N.I. in West-Java. Als nieuwe President van de R.I.S. ziet Westerling Kartosoe-wirjo, de leider van de Daroel Islam. Te zelfder tijd zou Warouw in Oost-Java een zelfde putsch uitvoeren. Door onverklaarbare oorzaken is een van zijn ondercommandanten, Padjoeli, de actie vroegtijdig op de 25ste Januari in Bandoeng en omstreken begonnen. Het doel was Bandoeng zo lang bezet te houden, totdat de Daroel Islam, welke uit de omstreken van Garoet naar Bandoeng zou opmarcheren, de bezetting van deze stad op zich zou nemen. Door gebrek aan transport kwam de Daroel Islam te laat; de Nederlandse troepencommandant had reeds ingegrepen.

Op 2 Februari deelde zegsman mij nog mede, nu in Bandoeng de zaak te vroegtijdig aan het rollen was gebracht, Westerling twee mogelijkheden openstonden, n.l. op 12 Februari, wanneer het ultimatum aan de R.I.S.-regering af zou lopen, de actie te beginnen, of - en dat vond hij waarschijnlijker - deze uit te stellen, totdat het gros van de Nederlandse troepen Indonesië verlaten zou hebben. Dit laatste vond informant verstandiger, daar anders ongetwijfeld ongewilde botsingen zouden ontstaan tussen A.P.R.O.-groepen en Nederlandse troepen-

onderdelen. Vooral ook, nadat de Nederlandse Regering duidelijk had laten weten, dat zij niet sympathiseerde met de actie-Westerling en ongetwijfeld de R.I.S. gewapende hulp zou bieden, indien dit verzocht zou worden.

Nu 12 Februari verstreken is, moet dus ernstig rekening worden gehouden met deze mogelijkheid. Westerling zal dan zijn invloed en aanhang rustig kunnen uitbreiden, vooral ook nu de T.N.I. door haar optreden hoe langer hoe meer de sympathie van een ieder gaat verliezen.

Uit een vertrouwelijk gesprek van Hamid met een andere informant bleek, dat Sultan Hamid II zijn arrestatie elk ogenblik verwachtte, daar hij bang was, dat zijn sympathie voor of zijn steun aan Westerling aan de R.I.S. bekend zou zijn geworden. Ook Soeparmo en Anak Agoeng voelden zich, hoewel in veelmindere mate, zeer onzeker.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat de namen van de R.I.S.-Ministers, welke achter de groep-Westerling zouden staan, mij behalve door de vertrouwensman van Westerling, ook door een andere informant, die in zeer nauw contact staat met Hamid, en die Hamid, Soeparmo en Anak Agoeng gesproken heeft, bevestigd werden.

's-Gravenhage, 22 Februari 1950,